

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

SMJERNICE **za identifikaciju stvarnog vlasnika**

Sarajevo, decembar/prosinac 2024. godine

Na osnovu člana 47. Odluke o upravljanju rizikom od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti ("Službene novine Federacije BiH", broj 79/24), čl. 5. stav (1) tačka h) i 23. stav (1) tačka d) Zakona o Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj 75/17) i člana 16. stav (1) tačka k) Statuta Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj 03/18), direktor Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine, donosi

SMJERNICE ZA IDENTIFIKACIJU STVARNOG VLASNIKA

1. Opšte odredbe

1.1. Ovim smjernicama se daju upute obveznicima provođenja mjera za otkrivanje i sprečavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti (u daljnjem tekstu: obveznici), koji su pod nadzorom Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Agencija), a u vezi sa obavezom provođenja mjera identifikacije i verifikacije stvarnog vlasnika, u skladu sa odredbama Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti (u daljnjem tekstu: Zakon) i podzakonskih akata Agencije.

2. Upotreba pojmova

2.1. Pojmovi koji se koriste u ovim smjernicama imaju značenje kao u Zakonu i podzakonskim aktima Agencije u kojima su definisani.

3. Postupak utvrđivanja stvarnog vlasnika

3.1. Stvarni vlasnici

3.1.1. Prilikom razumijevanja vlasničke i kontrolne strukture pravnog lica, obveznici trebaju da minimalno poduzmu sljedeće korake:

- a) zahtijevaju od klijenta podatke o stvarnom vlasniku;
- b) dokumentuju dobivene podatke i informacije;
- c) poduzimaju sve Zakonom i provedbenim propisima potrebne mjere za provjeru dobivenih podataka i informacija.

3.1.2. Koraci koji se navode u tač. b) i c) iz odjeljka 3.1.1, obveznici trebaju da primjenjuju u ovisnosti od procjene rizika klijenta.

3.2. Registri stvarnog vlasništva

3.2.1. Obveznici trebaju da koriste podatke o stvarnim vlasnicima iz registra stvarnih vlasnika u mjeri u kojoj im je to dostupno, uzimajući u obzir da upotreba informacija iz registra stvarnog vlasništva sama po sebi ne ispunjava njihovu dužnost poduzimanja odgovarajućih mjera na osnovu procjene rizika radi utvrđivanja i provjere identiteta stvarnog vlasnika.

3.2.2. Obveznici trebaju da poduzmu dodatne korake za identifikaciju i provjeru stvarnog vlasnika, posebno ako je rizik povezan s poslovnim odnosom veći ili ako obveznici nisu sigurni da je lice navedeno u registru krajnji stvarni vlasnik.

3.3. Kontrola drugim sredstvima

3.3.1. Zahtjev u pogledu identifikacije i poduzimanja svih potrebnih i razumnih mjera za provjeru identiteta stvarnog vlasnika klijenta odnosi se samo na fizičko lice koje je krajnji vlasnik klijenta i/ili fizičko lice koje ima pravo da bitno utječe na donošenje odluka organa upravljanja klijenta i/ili prima, upravlja ili raspodjeljuje imovinu za određenu namjenu. Međutim, u cilju ispunjavanja obaveza propisanih odredbama iz Zakona, obveznici trebaju da poduzmu razumne mjere za razumijevanje vlasničke i kontrolne strukture klijenta.

3.3.2. Mjere koje obveznici treba da poduzimaju kako bi razumjeli vlasničku i kontrolnu strukturu klijenta trebaju biti dovoljne kako bi se obveznici mogli razumno uvjeriti da razumiju rizik povezan s različitim razinama vlasništva i kontrole. Obveznici se posebno trebaju uvjeriti da: vlasnička i kontrolna struktura klijenta nije neopravdano složena ili netransparentna ili takva vlasnička i kontrolna struktura ima legitiman pravni ili ekonomski razlog.

3.3.3. Kako bi ispunili svoje obaveze propisane Zakonom, obveznici su dužni izvijestiti FOO odmah i bez odlaganja, ukoliko, između ostalog ne mogu da identifikuju i verifikuju stvarnog vlasnika klijenta, kao i ukoliko postoji sumnja da vlasnička i kontrolna struktura klijenta upućuju na sumnju i/ili ako imaju razloge posumnjati da su novčana sredstva imovinska korist ostvarena nezakonitom aktivnošću ili da su povezana s finansiranjem terorizma.

3.3.4. Obveznici trebaju obratiti posebnu pažnju na lica koja mogu provoditi „kontrolu drugim sredstvima“. Primjeri „kontrole drugim sredstvima“ koje obveznici trebaju uzeti u obzir uključuju, ali nisu ograničeni na:

- a) kontrolu bez direktnog vlasništva, (na primjer: putem bliskih porodičnih odnosa ili historijskih ili ugovornih udruženja);
- b) upotrebu, uživanje ili ostvarivanje koristi od imovine u vlasništvu klijenta;
- c) odgovornost za strateške odluke koje bitno utječu na poslovne prakse ili općenito upravljanje pravnim licem.

3.3.5. Obveznici trebaju na temelju procjene rizika poduzimati mjere dokumentovanja provjere vlasničke i kontrolne strukture klijenta.

3.4. Utvrđivanje višeg rukovodstva klijenta

3.4.1. U slučaju klijenata pravnih lica ili pravnih aranžmana obveznici trebaju uložiti sve napore kako bi identifikovali stvarnog vlasnika koji ima pravo glasa ili druga prava, na osnovu kojih učestvuje u upravljanju pravnim licem ili pravnim aranžmanom, ima dominantan položaj u upravljanju imovinom pravnog lica i/ili lice koje posredno osigura ili osigurava sredstva i po tom osnovu ima pravo da bitno utječe na donošenje odluka organa upravljanja pravnim licem ili pravnim aranžmanom prilikom odlučivanja o finansiranju i poslovanju.

3.4.2. Obveznici trebaju provoditi identifikaciju viših rukovodilaca klijenta kao stvarnih vlasnika samo u sljedećim slučajevima:

- a) iscrpili su sva moguća sredstva identifikacije fizičkog lica koje je krajnji vlasnik klijenta ili ga kontroliše;
- b) njihova nemogućnost identifikacije fizičkog lica koje je krajnji vlasnik klijenta ili ga kontroliše ne izaziva sumnju u pogledu pranja novca i/ili finansiranja terorističkih aktivnosti i/ili širenja oružja za masovno uništenje;
- c) uvjereni su da su opravdani razlozi koje je dao klijent o tome zašto nije moguće utvrditi zašto se fizičko lice koja je krajnji vlasnik klijenta ili ga kontroliše ne može identifikovati i/ili verifikovati.

3.4.3. Pri odlučivanju o tome kojeg višeg rukovodioca ili više rukovodioca treba identifikovati kao stvarnog vlasnika, obveznici trebaju razmotriti ko ima krajnju i ukupnu odgovornost za klijenta koje je pravno lice ili pravni aranžman i donosi obavezujuće odluke u ime klijenta.

3.4.4. U tim slučajevima obveznici trebaju jasno dokumentovati svoje razloge za identifikaciju višeg rukovodioca, a ne stvarnog vlasnika klijenta, te voditi evidenciju o svojim postupcima.

3.5. Identifikovanje stvarnog vlasnika javne uprave ili pravnog lica u vlasništvu države

3.5.1. U slučaju kada je klijent javna uprava (ministarstvo, organ uprave i subjekt kojem su povjerena javna ovlaštenja) ili pravno lice u vlasništvu države, obveznici bi trebali slijediti smjernice za identifikaciju višeg rukovodstva, naprijed opisane u odjeljku 3.4. U tim slučajevima, posebno ako je rizik povezan s određenim poslovnim odnosom povećan, na primjer ukoliko je državno pravno lice iz zemlje koja je povezana s visokom razinom korupcije, obveznici trebaju poduzeti mjere na temelju procjene rizika kako bi utvrdili da je klijent, lice koje je identifikovano kao stvarni vlasnik propisno ovlastilo klijenta obveznika da djeluje u njegovo ime.

3.5.2. Obveznici trebaju da u obzir uzmu mogućnost da viši rukovodilac klijenta može da bude politički izloženo lice (PEP). U tom slučaju obveznici su dužni da na tog višeg rukovodioca primijene pojačane mjere identifikacije i praćenja, te procijene mjeru u kojoj PEP može utjecati na klijenta i nastaje li zbog toga povećan rizik, te je li potrebno na klijenta primijeniti pojačane mjere identifikacije i praćenja.

3.6. Mjere identifikacije stvarnog vlasnika

3.6.1. U cilju ispunjavanja obaveza propisanih Zakonom, i provedbenim propisima, obveznici su dužni da provjere identitet klijenta i identitet stvarnog vlasnika klijenta na osnovu pouzdanih i neovisnih informacija i podataka, bez obzira na to da li su dobiveni na daljinu, elektronskim putem ili u obliku dokumenata.

3.6.2. Obveznici su dužni da svojim politikama i procedurama propišu koje će informacije i podatke smatrati pouzdanim i nezavisnim u svrhu identifikacije i praćenja klijenta. U okviru navedenog obveznici trebaju definisati i utvrditi:

- a) šta podatke ili informacije čini pouzdanim;
- b) šta podatke ili informacije čini nezavisnim.

- 3.6.3. Kada utvrđuju pouzdanost podataka, obveznici trebaju uzeti u obzir različite stepene pouzdanosti koje trebaju utvrditi na osnovu:
- mjere u kojoj je klijent morao proći određene provjere kako bi se došlo do pruženih informacija ili podataka;
 - službeni status, ako postoji, lica ili institucije koja je provela te provjere;
 - nivoom jemstva povezanog s bilo kojim digitalnim sistemom za identifikaciju koji se upotrebljava;
 - jednostavnost krivotvorenja pruženih informacija ili podataka o identitetu.
- 3.6.4. Kada utvrđuju nezavisnost podataka obveznici trebaju uzeti u obzir različite stepene nezavisnosti koje trebaju odrediti na osnovu mjere u kojoj je lice ili institucija koja je izvorno objavila ili pružila podatke ili informacije:
- povezana sa klijentom putem direktnih ličnih, profesionalnih ili porodičnih veza;
 - mogu neopravdano da utječu na klijenta.
- 3.6.5. U većini slučajeva obveznici mogu smatrati da informacije ili podaci koje je objavila država/vlada pružaju najveću razinu nezavisnosti i pouzdanosti.
- 3.6.6. Obveznici trebaju da procijene rizike svake vrste pruženih dokaza i primjenom metoda identifikacije i verifikacije, osiguraju da izabrana metoda i vrsta bude srazmjerna riziku povezanom s klijentom.

3.7. Identifikacija bez ličnog prisustva klijenta

- 3.7.1. U cilju postupanja u skladu sa odredbama iz Zakona i provedbenih propisa, a u situacijama kada se poslovni odnos pokreće, uspostavlja ili vodi s klijentom koji nije lično prisutan ili ako se povremene transakcije obavljaju bez ličnog prisustva klijenta, obveznici trebaju:
- poduzeti odgovarajuće mjere kako bi se uvjerali da se klijent istinito predstavlja;
 - procijeniti dovodi li činjenica da je riječ o odnosu ili povremenoj transakciji s klijentom koji nije lično prisutan do povećanog rizika i, ako je to slučaj, u skladu s istim prilagoditi svoje mjere identifikacije i praćenja klijenta.
- 3.7.2. U slučajevima kada je identifikovan rizik povezan s poslovnim odnosom ili povremenom transakcijom s klijentom koji nije lično prisutan, obveznici trebaju da primijene pojačane mjere identifikacije i provode pojačano stalno praćenje klijenta.
- 3.7.3. Obveznici su dužni da uzmu u obzir činjenicu da upotreba elektronskih sredstava identifikacije sama po sebi ne dovodi do povećanog rizika ako se pomoću tih elektronskih sredstava osigurava visok nivo sigurnosti u skladu sa propisima u Bosni i Hercegovini koji uređuju oblast kvalifikovanog elektronskog certifikata za elektronski potpis ili elektronskog pečata.

3.8. Upotreba novih tehnologija za provjeru identiteta klijenta

- 3.8.1. Obveznici su dužni da osiguraju da dokazi o provedenim mjerama identifikacije klijenta i stvarnog vlasnika klijenta su temeljeni na podacima ili informacijama dobivenim iz pouzdanih i nezavisnih izvora.

- 3.8.2. Obveznici koji namjeravaju da se koriste inovativnim tehnološkim sredstvima u svrhu identifikacije i provjere identiteta klijenta trebaju procijeniti u kojoj se mjeri upotrebom inovativnih tehnoloških rješenja mogu ublažiti ili bi se mogli pogoršati rizici, posebno u situacijama kada klijent nije lično prisutan kod obveznika prilikom uspostave poslovnog odnosa i/ili obavljanja transakcije.
- 3.8.3. U okviru svoje procjene rizika, obveznici trebaju da imaju jasan stav o:
- rizicima koje nose informaciono komunikacione tehnologije i sigurnosnim rizicima, posebno riziku da inovativno rješenje bude neprikladno ili nepouzđano ili da se njime može manipulirati;
 - kvalitativnim rizicima, posebno riziku da izvori informacija koji se upotrebljavaju za provjeru nisu dovoljno neovisni i pouzdani i riziku da obim provjere identiteta koju pruža inovativno rješenje nije srazmjeran nivou rizika povezanog s poslovnim odnosom;
 - pravnim rizicima, posebno riziku da pružatelj tehnoloških rješenja nije usklađen s primjenjivim zakonodavstvom o zaštiti podataka;
 - riziku od prevare putem lažnog predstavljanja, odnosno riziku da se klijent lažno predstavlja (obveznici trebaju razmotriti rizik da lice nije stvarno lice).
- 3.8.4. U slučajevima kada bi obveznici angažovali vanjskog pružatelja usluga umjesto da interno razvijaju vlastito inovativno rješenje i dalje su u konačnici odgovorni za ispunjavanje svojih obaveza identifikacije klijenta i primjenu standarda „upoznaj svog klijenta“. Također, obveznici trebaju imati jasno stajalište u pogledu svog odnosa s pružateljem inovativnih rješenja (npr. da li je riječ o odnosu eksternalizacije ili upotreba inovativnog rješenja predstavlja oslanjanje na treću stranu), te poduzeti adekvatne mjere kako bi se uvjerali da pružatelj inovativnih rješenja ispunjava sljedeće zahtjeve:
- registrovan je pri relevantnim nacionalnim tijelima radi pristupa ličnim podacima i pohrane tih podataka;
 - pristupa i upotrebljava dovoljno podataka iz različitih izvora i vremenskih razdoblja, posebno uzimajući u obzir sljedeće elemente:
 - elektronski dokazi na temelju pasoša klijenta vjerojatno neće biti dovoljni u kontaktu s klijentom koji nije lično prisutan, ako se ne provedu popratne provjere kako bi se osiguralo da se klijent istinito predstavlja i da se sadržaj dokumenta nije neovlašteno mijenjao i
 - u većini situacija jedan izvor podataka ili jedan trenutak vjerojatno neće biti dovoljni za ispunjavanje standarda provjere;
 - obvezan je poštovati odredbe koje se zahtijevaju ugovorom i propisima kojima se uređuje zaštita podataka;
 - posluje transparentno kako bi obveznici u svakom trenutku znali koje su provjere provedene, koji su izvori upotrijebljeni, kakvi su rezultati i koliko su pouzdani.
- 3.8.5. U slučajevima kada je vanjski pružatelj pravni subjekt sa sjedištem u inostranstvu, obveznici trebaju osigurati da razumiju pravne rizike i povezane operativne rizike te zahtjeve u vezi sa zaštitom podataka i djelotvorno smanjuju te rizike.
- 3.8.6. Obveznici trebaju biti spremni da dokažu nadzornim organima da je upotreba određenog inovativnog rješenja primjerena.

4. Završne odredbe

- 4.1. Primjeri provođenja mjera identifikacije stvarnog vlasnika klijenta su navedeni u Prilogu ovih smjernica i čine njen sastavni dio.
- 4.2. Danom stupanja na snagu ovih smjernica prestaju da važe Smjernice za identifikaciju stvarnog vlasnika, broj: 01-692/24 od 13.02.2024. godine.
- 4.3. Ove smjernice stupaju na snagu danom donošenja i objavljuju se na službenoj internet stranici Agencije.

Broj: 01-6928/24
Sarajevo, 23.12.2024. godine

DIREKTOR

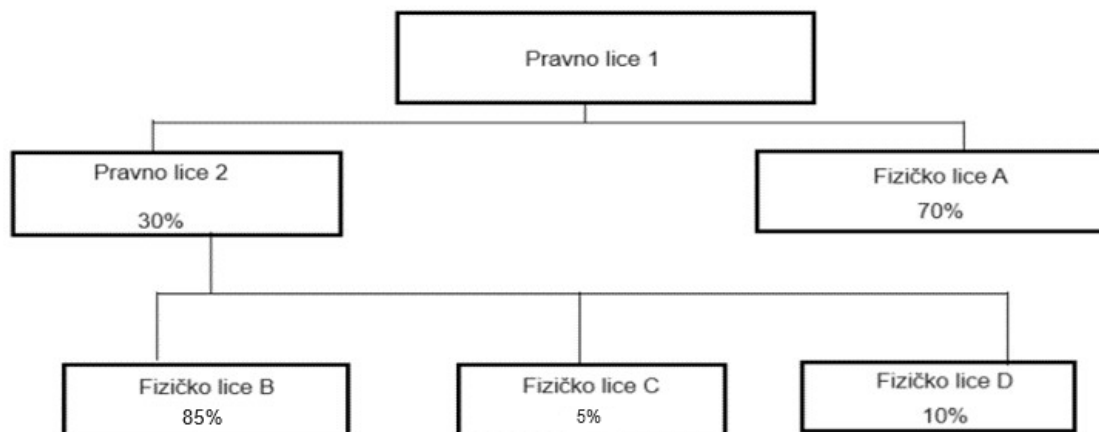
Jasmin Mahmuzić, s.r.

Prilog

Primjeri provođenja mjera identifikacije stvarnog vlasnika klijenta

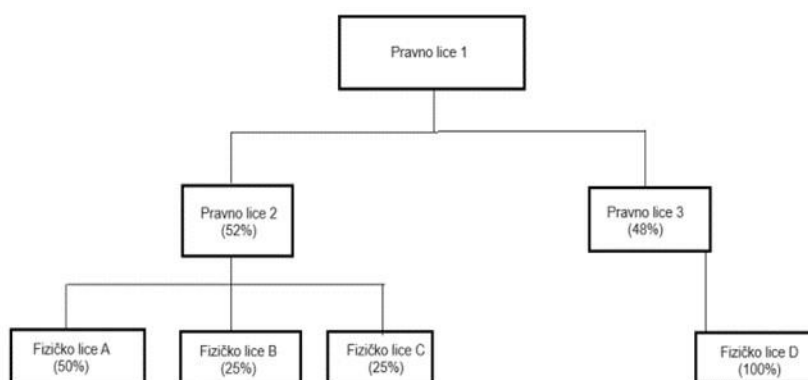
U nastavku navode se primjeri na koji način obveznici trebaju da postupe prilikom provođenja mjera identifikacije i verifikacije identifikacije stvarnih vlasnika.

Primjer 1.

U primjeru 1., u pravnom licu 1, 30% dionica ima pravno lice 2, a fizičko lice A preostalih 70%. Fizičko lice A je stvarni vlasnik pravnog lica 1 (direktni), jer ima više postotka vlasništva od 25% vlasništva. Fizičko lice B ima 85% dionica u pravnom licu 2, te time ima indirektno vlasništvo od 25,5% (85% od 30%) u pravnom licu 1. Ukupan zbir dionica fizičkog lica B koje ono ima u pravnom licu 1 je iznad 25% (stvarni je vlasnik). Također, isto lice ima više od 50% vlasništva nad dionicama u pravnom licu 2, a koja ima više od 25% dionica u pravnom licu 1, te se isti smatra stvarnim vlasnikom.

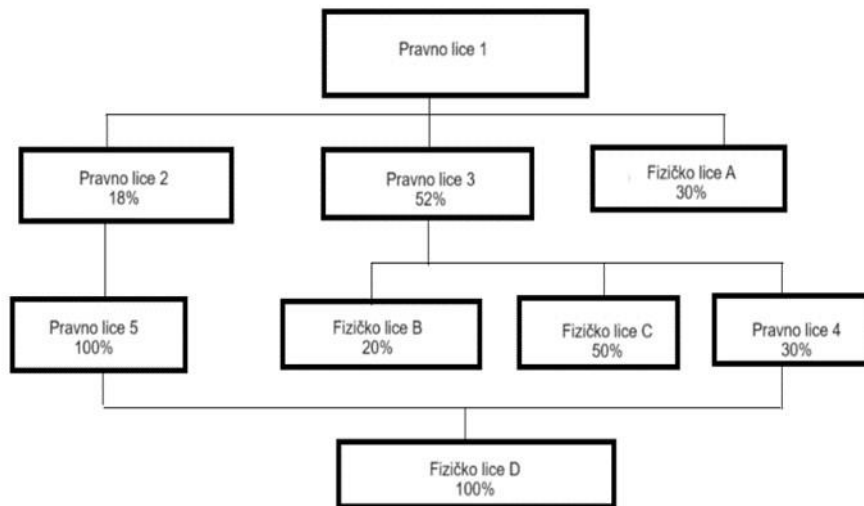
Primjer 2.

U primjeru 2. stvarni vlasnici pravnog lica 1 su fizičko lice A i D. Pravno lice 2 ima 52% dionica u pravnom licu 1, a ostatak od 48% ima pravno lice 3. Fizičko lice A ima 50% vlasništva nad dionicama pravnog lica 2, te time nema većinski udio (više od 50%) u pravnom licu koje ima više od 25% vlasništva u pravnom licu 1. Međutim, fizičko lice A indirektni je vlasnik pravnog lica 1 s ukupno 26% vlasništva (50% od 52%), te se smatra stvarnim vlasnikom. Fizičko lice D

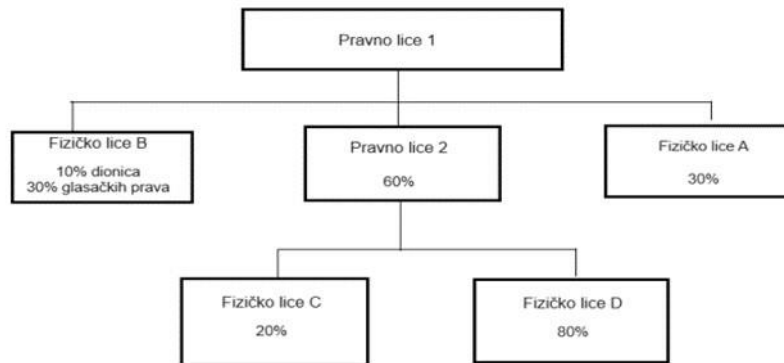
ima 100% vlasništva nad dionicama pravnog lica 3 te time ima indirektno vlasništvo u pravnom licu 1 od 48% (100% od 48%). Proizlazi da fizičko lice D ima većinski udio (više od 51% dionica) u pravnom licu 3 koja ima više od 25% vlasništva nad dionicama pravnog lica 1, te ujedno ima i ukupni zbir dionica (48%) u pravnom licu 1 koji je veći od 25%. Fizičko lice D je stvarni vlasnik pravnog lica 1 po dva kriterija.

Primjer 3.

U primjeru 3. stvarni vlasnici pravnog lica 1 su fizičko lice A, C i D. Pravno lice 2 ima 18% dionica u pravnom licu 1, pravno lice 3 ima 52% dionica u pravnom licu 1, dok je fizičko lice A direktni stvarni vlasnik s 30% dionica u pravnom licu 1. U drugoj liniji vlasništva samo fizičko lice C posjeduje dovoljan postotak dionica (26% udjela u pravnom licu 1 indirektno preko pravnog lica 3 (50% od 52%)) da bi se smatrala stvarnim vlasnikom. Fizičko lice B ima 10,4% (20% od 52%) udjela u pravnom licu 1 te stoga nema dovoljan postotak dionica da bi se smatrala stvarnim vlasnikom. U trećoj liniji vlasništva, fizičko lice D kvalifikuje se kao stvarni vlasnik budući da u konačnici posjeduje 33,6% udjela u pravnom licu 1 – budući da fizičko lice D posjeduje 100% dionica u pravnom licu 5, smatra se da posjeduje 18% udjela u pravnom licu 1 kroz pravno lice 5 i pravno lice 2, te 15,6% udjela u pravnom licu 1 preko pravnog lica 4 i pravnog lica 3. Dakle, fizička lica koja u konačnici posjeduju više od 25% udjela u pravnom licu 1, direktno ili indirektno, su fizička lica A, C i D – direktno u slučaju fizičkog lica A i indirektno u slučaju fizičkog lica C i D.

Primjer 4.

U primjeru 4, stvarni vlasnici pravnog lica 1 su fizička lica A, B i D. Pravno lice 2 ima 60% dionica u pravnom licu 1, fizičko lice A ima 30% dionica, a fizičko lice B ima 10% dionica i 30% glasačkih prava u pravnom licu 1. Fizičko lice B također mora biti identifikovano kao stvarni vlasnik, obzirom na to da ima 30% glasačkih prava u pravnom licu 1, iako posjeduje samo 10% dionica u pravnom licu 1. U prvoj liniji vlasništva, fizičko lice A direktno drži 30% dionica u pravnom licu 1 i stoga se kvalifikuje kao stvarni vlasnik. Fizičko lice B ima samo 10% dionica u pravnom licu 1 i stoga ne prelazi prag od 25% plus jedna dionica. Međutim, svaka dionica koju direktno drži fizičko lice B u pravnom licu 1 nosi tri (3) glasa i stoga fizičko lice B ima 30% glasačkih prava u pravnom licu 1, te se stoga kvalifikuje kao stvarni vlasnik. U drugoj liniji vlasništva, samo se fizičko lice D kvalifikuje kao stvarni vlasnik, budući da u konačnici posjeduje 48% (80% od 60%) dionica u pravnom licu 1 kroz 80% udjela u pravnom licu 2, koje pak drži 60% dionica pravnog lica 1. Fizičko lice C u konačnici drži 12% (20% od 60%) udjela u pravnom licu 1 i stoga nema dovoljan postotak dionica da bi se kvalifikovalo kao stvarni vlasnik.

NAPOMENA:

Obveznici moraju biti u mogućnosti shvatiti cjelokupnu vlasničku strukturu klijenta kako bi bili u poziciji razumjeti postoji li lice, kao stvarni vlasnik, unutar vlasničke strukture u više od jednog pravnog lica unutar vlasničke strukture. U takvim slučajevima, obveznici trebaju da procijene sve dionice/udjele tog lica, budući da to lice može, kroz različite dionice/udjele unutar vlasničke strukture, imati dovoljan postotak dionica/udjela u pravnom licu, poslovnom subjektu koji bi to lice učinio stvarnim vlasnikom.